

gras van de weilanden, de meubels, het was hem alsof hij alles herkende, na diepe bezwijming tot zich zelf gekomen. Of ook wel meende hij dikwijls dat hij zelf het niet was die dit waarnam, maar een vreemde, een ander wezen, dat zich op de ledige plaats gedrongen had.

Het herkennen was smartelijk, het deed hem pijn en hij begreep wel dat hij heel zwak was, ook omdat hij de neiging, onophoudelijk weerkomend, tot schreien, niet overwinnen kon. . . .

Een week na zijn thuiskomst noodde zijn tante hem, eenigen tijd bij haar te komen in de stad, dat zou hem afleiding geven en den voorbijen tijd wat sneller doen vergeten.

Den avond van den derden dag dat hij daar wijlde, het was na het middagmaal, en in de dommelige rust der huiskamer, luisterde hij naar het zachte snorren van de, op het vloerkleed ineengedoken, poes en het razen van het water in de théketel. Een poos dacht hij aan betere dagen die komen zouden wellicht, wanneer hij geheel genas. Maar hoe moest een blijder tijd rijzen, indien, zooals men hem gezegd had, zijn lichaam zoo verzwakt was, dat er jaren voorbij zouden gaan, vóór hij weer krachtig zijn kon als voorheen. . . .

Plotseling, als met een schok, doorvoer hem een lange huivering. Het was alsof het opeenmaal ijsig koud werd in de kamer. Bij elke beweging die hij maakte, geleek die kilte nog toe te nemen. Er gonsde iets rond in zijn hoofd, dat te gloeien begon. Hij herinnerde zich terzelfdertijd zijn onverwacht weer instorten voor Sierra Leona. Het was de zelfde huiver, de zelfde vrees zich te verroeren, de zelfde ijzige koude, de suisingen en de drukkende pijnen in het hoofd.

En als toen begonnen zijn tanden te kletteren op elkander zonder dat hij dat tegen kon gaan. Als in stalen omklemming had de ziekte, de malariakoorts hem aangestast.

De anderen in de kamer bemerkten het

en brachten hem te bed, waar tegen den morgen de barre koorts minderde.

Maar telkens wanneer hij er twee dagen van vrij geweest was, kwamen de malaria's met giftige hardnekkigheid terug en sloopten in één nacht van ellende, wat moeizaam werd herwonnen.

En zoo was het den nacht vóór zijn terugkeer naar het land. Heel stil lag hij in bed, rillend en tandekletterend wachtend tot na uren van brandend lijden de slaap zou komen. Maar ditmaal bracht die ook de ontzettende vizioenen van weleer in een eindelooze, verwarde opeenvolging. En telkens, woelend als in de stuiptrekkingen van een gemartelde, werd hij wakker en staarde hij in het duister van de kamer, vol angst voor de schrikbeelden die straks opnieuw zouden aandoemen. . . .

Eenmaal zag hij in den rooden tropenavond de gele ontzaglijke rivier en in de verte de zware schoorsteenen van de bevrijdende boot, maar die kwam niet nader en verdween in het einde weer achter de lage bosschen, de oevers. . . . Hij waadde er heen door moerassen, waar het water hooger, hooger steeg, en stond dan aan land bij een brandend pakhuis, waar rondom in smeulende asch de verkoolde lijken van gefolterden. . . . Heel ver, altijd verder klonken nog de signalen van de groote stoomboot, die niet meer te zien was aan den rooden, altijd roscher horizon, waar wild en hoog aangewakkerde, laaiende lichtstooten gloorden en de wemeligen van langzaam stijgende en neerkringelende vonken. . . .

Wakker schrikkend hoorde hij de van ver over de havens en de huizen der stad aangalmende, dof loeiende geluiden van zeeschepen. Maar werkelijkheid en vizioenen waren nu niet meer te onderscheiden. Het was ál te saam geschrompeld tot hijgende angst en wurgende vertwijfeling in de duistere hel der koortsen, waaruit geen verlossing ooit te dagen scheen.

